

دانشکده طب سنتی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی

رساله

جهت دریافت درجه دکترای تخصصی Ph.D. طب سنتی

عنوان

بررسی اثر ماءالشعیر طبی (فرآورده طب سنتی ایران) بر درمان رینیت آلرژیک در مقایسه با داروی فکسوفنادین

اساتید راهنما

دکتر محمود خدادوست

دکتر مصطفی قانعی

اساتید مشاور

دکتر هما حاجی مهدی پور

دکتر لطیف گچکار

نگارش

دکتر علیرضا درخشان

چکیده فارسی

عنوان: بررسی اثر ماءالشعیر طبی (فرآورده طب سنتی ایران) بر درمان رینیت آلرژیک در مقایسه با داروی فکسوفنادین.

سابقه و هدف: رینیت آلرژیک شایعترین نوع بیماری آلرژیک در سرتاسر جهان محسوب می‌شود. درمان‌های فعلی این بیماری، محدودیت‌ها و عوارض مخصوص به خود را دارند. این بیماری در منابع طب ایرانی به عنوان زیرمجموعه‌ای از بیماری نزله و زکام معرفی شده است. هدف این پایان‌نامه، تبیین بیماری رینیت آلرژیک از دیدگاه طب ایرانی و بررسی اثر ماءالشعیر طبی (فرآورده طبیعی طب سنتی ایران) بر درمان این بیماری در مقایسه با داروی فکسوفنادین می‌باشد.

روش بررسی: بخش اول این مطالعه، مبتنی بر مطالعه کتابخانه‌ای در مورد رینیت آلرژیک در منابع طب مدرن و بیماری زکام و نزله در منابع طب ایرانی است. در بخش کارآزمایی بالینی در مجموع ۷۷ بیمار مبتلا به رینیت آلرژیک در دو گروه مطالعه (ماءالشعیر) و کنترل (فکسوفنادین) تقسیم‌بندی شدند. تغییرات شدت علائم بالینی، میزان ائوزینوفیل خون و اسمیر بینی، سطح IgE سرم و میزان بیان ژن سایتوکاین‌های مرتبط با بیماری (-IFN، gamma، TGF-beta، IL-4 و IL-17) در ابتدای مطالعه و ۲ هفته پس از درمان سنجیده شدند. همچنین میزان عود علائم یک هفته پس از پایان درمان در هر دو گروه مورد ارزیابی قرار گرفت.

یافته‌ها: رینیت آلرژیک در منابع طب سنتی ایران بخشی از طیف بیماری زکام و نزله محسوب می‌شود. ۳۸ بیمار در گروه ماءالشعیر و ۳۹ بیمار در گروه فکسوفنادین مطالعه را کامل کردند. تمامی علائم بالینی غیر از سرفه در هر دو گروه کاهش معنادار داشتند. در احتقان بینی، ترشح پشت حلق و سردرد، درمان با ماءالشعیر کاملاً معنادار و بهتر از فکسوفنادین بود. هر دو دارو بطور معنادار میزان IgE سرمی را کاهش دادند. در میزان ائوزینوفیل خون و اسمیر بینی در هیچ کدام از گروه‌ها تغییرات معنادار مشاهده نشد. تغییرات سایتوکاین‌ها در هیچکدام از گروه‌ها معنادار نبود هرچند این تغییرات و نسبت Th1/Th2 و Treg/Th17 در گروه ماءالشعیر به سمت بهبود میل داشت.

نتیجه‌گیری: ماءالشعیر طبی می‌تواند یک گزینه درمانی موثر منجر به کاهش علائم بیماری بدون بروز عوارض رایج باشد. مطالعات بیشتری نیاز است تا ضمن تایید اثرات بالینی، مکانیسم اثربخشی دارو نیز مشخص شود.

واژگان کلیدی: رینیت آلرژیک، طب ایرانی، نزله، زکام، ماءالشعیر، فکسوفنادین.

Abstract

Title: Effect of Maa-al-shaeer (An Iranian Traditional Medicine product) on treatment of allergic rhinitis in comparison with fexofenadine

Background and Aim: Allergic rhinitis is the most common type of allergic disease worldwide, which affects all ages, sex and races. Current treatments for this disease have their own limitations and complications. This disease described in Iranian traditional medicine literatures under the name of Zokam and Nazleh. The aim of this thesis is to explain the allergic rhinitis from the perspective of Iranian traditional medicine and to investigate the effect of Maa-al-shaeer (An Iranian Traditional Medicine product) on the treatment of this disease in comparison with fexofenadine.

Methods: The first part of this study is based on a library study on allergic rhinitis in modern medicine and Zokam and Nazleh in Iranian traditional medicine sources. The second part is a clinical trial. 77 patients with allergic rhinitis were divided into study group (receiving Ma-al-Shaeer) and control group (receiving fexofenadine). Clinical symptoms, blood and nasal smear eosinophil levels, serum total IgE levels and the level of gene expression of the cytokines associated with the disease (IFN-gamma, TGF-beta, IL-4 and IL-17) were measured in the beginning of the study and 2 weeks later. Also, recurrence of symptoms was evaluated in both groups one week after treatment.

Result: In the first part, allergic rhinitis was described based on concepts of Iranian traditional medicine. 38 patients in the study group and 39 patients in the control group completed the study. All clinical symptoms except cough were significantly decreased in both groups. In nasal congestion, PND and headache, treatment with a Ma-al-Shaeer was highly significant and better than Fexofenadine. Both drugs significantly lowered serum IgE levels. There were no significant changes in eosinophil levels of blood and nasal smear in any of the groups. Changes of cytokines were not significant in any of the groups, although these changes and Th1/Th2 and Treg/Th17 ratios tended to improve in study group.

Conclusion: Allergic rhinitis can be explained in Persian medicine as a part of Zokam and Nazleh spectrum. Ma-al-Shaeer may be considered as an effective treatment option which can improve clinical symptoms without current complications. Further studies are needed to confirm the clinical effects of this drug.

Keywords: allergic rhinitis, Persian medicine, nazleh, zokam, ma-al-shaeer, fexofenadine